

Verslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen 2025

Juni 2026

stichting pensioenfonds
Provisum

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 De implementatie van het MVB-beleid van Provisum	5
1.1 Aandelen en obligaties	5
1.2 Hypotheken	6
1.3 Indirect vastgoed	6
1.4 Groene obligaties in matchingportefeuille	8
1.5 Het voorkomen van negatieve impact: uitsluitingen voor aandelen en de obligatieportefeuille voor opkomende markten	9
1.6 Engagement en stemmen	13
1.7 ESG integratie bij Anthos	18
2 Klimaatverandering	21
2.1 Broeikasgasuitstoot per beleggingscategorie	23
2.2 De transitie naar een broeikasgas neutrale economie: risico's en kansen in de portefeuilles	28
3 De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)	33
Inleiding	33
Verplichtingen voor Provisum	34
4 Bijlagen	35
4.1 PRI-scores voor managers van obligatieportefeuilles in opkomende markten	35
4.2 Uitsluitingscriteria Provisum	36
4.3 Material Risk engagement uitgevoerd door Sustainalytics	39

Voorwoord

Voor u ligt de jaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) over 2025 van pensioenfonds Provisum (verder te noemen: Provisum). In deze rapportage leggen wij verantwoording af over de wijze waarop het vastgestelde beleid in de verslagperiode is uitgevoerd en hoe dit heeft bijgedragen aan het realiseren van de doelstellingen van het pensioenfonds. Het MVB-beleid is uitgevoerd conform de uitgangspunten en kaders zoals vastgesteld door het bestuur in november 2024.

Ontwikkelingen 2025

In 2025 lag de focus van het pensioenfonds met name op de voorbereidingen voor de overgang op de nieuwe pensioenregeling onder de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Dit betekent dat nadrukkelijk is gewerkt aan de analyse en uitwerking van de toekomstige beleggingsmix die passend is bij het nieuwe stelsel en die op een later moment zal worden geïmplementeerd. Deze voorbereidingen zijn erop gericht om de overgang zorgvuldig, beheerst en transparant te laten verlopen, zodat ook onder de nieuwe regeling een solide en verantwoord beleggingsbeleid kan worden gevoerd. Hierdoor is er in 2025 minder aandacht geweest voor (nieuwe) ontwikkelingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

Na de overgang op de nieuwe pensioenregeling is het voornemen van het pensioenfonds om het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid opnieuw te bezien. Daarbij zal worden nagegaan in hoeverre het huidige beleid aansluit bij de kenmerken en doelstellingen van de nieuwe regeling en de bijbehorende beleggingsmix. Afhankelijk van de uitkomsten van deze beoordeling kan worden besloten het beleid te actualiseren, zodat het maatschappelijk verantwoord beleggen ook onder de nieuwe pensioenregeling passend en zorgvuldig wordt ingevuld.

Er is in 2025 een aantal ontwikkelingen geweest op het gebied van verantwoord beleggen:

- *Voortzetting maatregelen CO2 uitstoot*

We zien dat de klimaatoverlay met succes geïmplementeerd is in de aandelenportefeuille van Provisum. We kijken hierbij met name naar de economische intensiteit (de CO2 uitstoot per miljoen belegde euro's). Met deze maatstaf kunnen portefeuilles met elkaar vergeleken worden. De economische intensiteit van de aandelenportefeuille van Provisum blijft ver onder de benchmark en draagt hierdoor bij aan een duurzame wereld, zonder concessies te doen aan het lange termijn rendement.

- *Regelgeving vanuit de Europese Unie (EU)*

Er werd voor de tweede keer gerapporteerd in het kader van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en een vergelijking gemaakt met de cijfers van het voorgaande jaar. Deze regelgeving vanuit de EU moet zorgen voor meer transparantie over verantwoord beleggen. Financiële instellingen moeten gedetailleerde informatie geven over de duurzaamheid van hun beleggingen. Inmiddels heeft de EU een herziening op de regelgeving aangekondigd die zou moeten leiden tot vereenvoudiging, verbeterde bruikbaarheid en het nog meer voorkomen van groenwassen. Het pensioenfonds volgt de ontwikkelingen rondom de SFDR en eventuele aanpassingen vanuit de Europese Unie nauwlettend. De ontwikkelingen kunnen aanleiding geven om het bestaande beleid en de bijbehorende rapportages in de toekomst nader te bezien en, waar passend, aan te passen.

Het pensioenfonds streeft ernaar om met de beleggingen - binnen de mogelijkheden - een positieve bijdrage te leveren aan de samenleving. We willen een goede balans vinden tussen duurzaamheid en het behalen van financiële resultaten. Dit zullen we in 2026 voortzetten. Daarnaast zullen wij ons in 2026 blijven richten op de ontwikkelingen rondom de SFDR en zal het MVB-beleid mogelijk geactualiseerd worden indien de overgang op de nieuwe pensioenregeling een feit is. Ook zullen de risico's op het gebied van klimaat, milieu, sociale verhoudingen en governance dan worden herijkt.

Deze rapportage is een aanvulling op ons integrale jaarverslag, en geeft achtergrondinformatie en uitleg in samenhang met de beknopte rapportage in het jaarverslag. Op deze wijze streven wij naar optimale transparantie over onze maatschappelijke bijdrage en bedrijfsvoering.

1 De implementatie van het MVB-beleid van Provisum

1.1 Aandelen en obligaties

Provisum vindt het belangrijk om 'harde' criteria te stellen voor de selectie van managers. De uitgangspunten van Provisum voor de aandelen- en obligatieportefeuilles zijn vertaald in de volgende 7 beoordelingscriteria:

1. De vermogensbeheerder heeft de UN Principles for Responsible Investment (UNPRI) verklaring ondertekend.
2. De vermogensbeheerder heeft een eigen MVB-beleid.
3. De vermogensbeheerder heeft een eigen uitsluitingsbeleid voor door de EU gesanctioneerde landen (alleen bij staatsobligaties).
4. De vermogensbeheerder heeft een uitsluitingsbeleid voor ondernemingen die betrokken zijn bij controversiële wapens (alleen bij aandelen).
5. De vermogensbeheerder heeft een eigen stembeleid (alleen bij aandelen).
6. De vermogensbeheerder heeft een eigen engagementbeleid (alleen bij aandelen).
7. De vermogensbeheerder heeft een beleid waarin OESO-richtlijnen en UNGP's zijn opgenomen (alleen bij aandelen).

Beoordelingscriteria	Aandelen ¹		Obligaties ²	
	2024	2025	2024	2025
Jaar	2024	2025	2024	2025
Aantal managers	1	1	7	7
1) Ondertekenaars van UN PRI	1	1	7	7
2) Een eigen beleid voor verantwoord beleggen	1	1	6	6
3) OECD guidelines en de UN Guiding Principles	1	1	-	-
4) Uitsluitingsbeleid voor controversiële wapens	1	1	-	-
5) Stembeleid	1	1	-	-
6) Engagement beleid	1	1	-	-
7) Uitsluitingsbeleid gesanctioneerde landen	-	-	0	0

¹ Betreft passief aandelenmandaat Statestreet

²Managers Opkomende markten en Hypotheken portefeuilles

1.2 Hypotheken

Vanaf 2022 is Provisum belegd in het Nederlandse hypotheekfonds [Syntrus Achmea](#), dat is geassocieerd als een SFDR 8-product. Het fonds heeft een speciale focus op het afsluiten van 'groene hypotheek' en om dit te stimuleren biedt het kortingen op de hypotheekrente. Het doel is om de energie-efficiëntie in woningen te bevorderen. Een nieuwe ontwikkeling zijn hypotheek die huizen weerbaarder maken tegen water-/overstromingsrisico's (bekend als 'blauwe hypotheek'). Wat de SDG's betreft richt de manager zich op drie SDG's, namelijk verminderen van ongelijkheid (SDG 10), Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11) en Klimaat (SDG 13).

1.3 Indirect vastgoed

De consistent sterke GRESB-beoordeling van de fondsen waarin Provisum belegt, wordt weerspiegeld in de algemene GRESB-score van de portefeuille, die opnieuw een rating van 5 sterren en een totaalscore van 90 (op een maximum van 100) kreeg. Dit is ruim boven het gemiddelde van 81 voor vergelijkbare fondsen. CBRE Pan European Core Fund, Bouwinvest Dutch Institutional Residential Fund en het Goodman European Partnership kregen 5 sterren, net als vorig jaar, PGIM PRISA kreeg 4 sterren en het Prologis European Partnership 3 sterren. De portefeuille behoort tot de top vijf van de referentiegroep. Net als vorig jaar zijn de belangrijkste thema's voor externe managers vooral gericht op klimaat, efficiënt gebruik van energie en grondstoffen, en het welzijn van huurders, met een toenemende focus op risicobeheer van mensenrechten in de toeleveringsketen.

Jaar		2024	2025
Aantal managers		4	4
Ondertekenaars van de UN PRI		3	3
Een eigen beleid voor verantwoord beleggen		3	3
GRESB-beoordeling	3 sterren	0	0
	4 sterren	1	1
	5 sterren	3	3

GRESB-beoordeling					
Jaar	2024		2025		Maximale score
	Provisum	Benchmark	Provisum	Benchmark	
Totale GRESB-score	89	76	90	81	100
Score management	30	27	30	28	30
Score rendement	59	50	60	53	70
Milieu	51	43	52	45	62
Maatschappelijk	18	15	18	17	18
Governance	19	18	19	19	20

Op basis van deze cijfers heeft onze fiduciaire vermogensbeheerder, Anthos Fund & Asset Management (hierna: Anthos), met elke manager gesproken over de voortgang die zij hebben geboekt met betrekking tot hun ESG-doelstellingen en implementatie als onderdeel van de jaarlijkse beoordeling op basis van de ESG- en IMP-scorecard. Alle managers hebben in 2025 goede vooruitgang geboekt op het gebied van ESG.

Het **CBRE Pan European Core Fund (CBRE PEC)** liet meetbare verbeteringen zien in energie-efficiëntie, CO₂-reductie en energieprestaties van gebouwen. Het fonds realiseerde jaar-op-jaar een verlaging van 13% in energie-intensiteit en van 17% in de uitstoot van broeikasgassen, ondersteund door een uitgebreide inzet van slimme meters, verbeterde gebouwbeheersystemen en aanhoudende elektrische transformatie van activa om ze efficiënter te maken (zoals transformatoren, zonnepanelen, windturbines). Op dit moment heeft 50% van de portefeuille een EPC-label B of hoger (de algemeen aanvaarde drempel voor energie-efficiënt), met 25 gebouwen met zonne-energie op locatie en een groeiend aantal BREEAM-gecertificeerde gebouwen. Deze ontwikkelingen droegen bij aan een hogere GRESB-score. Het fonds boekt ook vooruitgang op zijn netto-nultraject door gestructureerde klimaatrisicobeoordelingen en gerichte ESG-kapitaaluitgaven.

Het [Dutch Residential Fund van Bouwinvest](#) heeft zijn leidende positie op het gebied van ESG-integratie behouden, ondersteund door een sterke milieustrategie en toenemende financiële afstemming van de duurzaamheidsresultaten. Het fonds behield zijn GRESB-score van 5 sterren en bleef de CO₂-uitstoot verminderen in lijn met de decarbonisatietrajecten van CRREM (Carbon Risk Real Estate Monitor [About CRREM - CRREM](#)). De ESG-governance werd verder verbeterd door verbeterde datakwaliteit, externe audits en verificatie van emissiegegevens en integratie van klimaatrisico in het portefeuillebeheer. Bouwinvest heeft met name zijn maatschappelijke strategie verbeterd met de implementatie van een gestructureerd kader voor betaalbaarheid van woningen, gericht op huishoudens in het middensegment. Het bedrijf heeft ook zijn *Paris Proof* benadering (Paris Agreement goals) voor de waardering van investeringen verfijnd, waarbij prioriteit wordt gegeven aan waardeverhogende, data gedreven interventies. Dit leidde tot een beter zicht op de investeringsuitgaven en een jaarlijkse stijging van het rendement op fondsniveau met 2,6 basispunten.

[Prologis European Partnership](#), een logistieke strategie die belegt in heel Europa, liet een sterke ESG-governance zien en handhaafde ambitieuze SBTi-³gevalideerde netto-nuldoelen. De operationele prestaties in de portefeuille waren echter gemengd. Hoewel het fonds een GRESB-score van 3 sterren behaalde en uitblonk in governance en engagement met belanghebbenden, bleven het energieverbruik en scope 3 uitstoot hoog vanwege de aard van de activiteiten van huurders in de industriële sector. De operationele certificeringen waren laag en veel activa overschreden de CRREM-drempelwaarden voor decarbonisatie, wat aangeeft dat met huurders in gesprek gegaan moet worden over hun decarbonisatie doelen om de doelstellingen voor 2040 te halen.

De Amerikaanse manager van het fonds, [PGIM PRISA](#), zette zijn duurzaamheidsagenda voort, behaalde een GRESB-score van 4 sterren en boekte meetbare vooruitgang in de richting van zijn lange termijn doelen, waaronder een operationele CO₂-uitstoot van nul tegen 2050 en een vermindering van de energie-, water- en afvalintensiteit. Het fonds rapporteerde reducties in de energie-, water- en afvalintensiteit en versterkte zijn maatschappelijke impact door WELL- en Fitwel-certificeringen gericht op de individuele gezondheid, engagement met huurders en gemeenschapsgerichte investeringen. Deze inspanningen zijn vooral opmerkelijk gezien het steeds complexere ESG-landschap in de VS, dat wordt gekenmerkt door onzekerheid op het gebied van regelgeving en klimaat gerelateerde risico's.

1.4 Groene obligaties in matchingportefeuille

De matchingportefeuille is bedoeld om de rentegevoeligheid van de verplichtingen af te dekken en belegt voornamelijk in staatsobligaties uit Duitsland, Frankrijk en Nederland. Om het duurzaamheidsprofiel van deze portefeuille te verbeteren, is er bewust voor gekozen om vanaf 2022 groene obligaties in de matchingportefeuille op te

³ Science Based Targets - een wereldwijde standaard welke richtlijnen geeft om klimaatdoelen op te stellen en te behalen - alles in lijn met het klimaatakkoord van Parijs.

nemen. Tot medio 2025 werd er een minimum van 10% en een maximum van 20% aangehouden. Het bestuur heeft op advies van de beleggingscommissie besloten om vanaf medio 2025 geen grenzen meer te stellen. Er is ervaring opgedaan en de liquiditeit en rendement zijn goed gebleken. Het huidige aandeel groene obligaties in de staatsobligatie portefeuille bedraagt 15%.

	2023	2024	2025
% Groene obligaties ⁴	16	17	15

Met oog op de Wet toekomst pensioenen (Wtp) is de rente-hedge van de matchingportefeuille opgehoogd van 60% naar 100% renteafdekking met als doel de dekkingsgraad op moment van invaren te beschermen. Dit betekent dat de matching portefeuille naast staatsobligaties per 3 mei 2024 is aangevuld met LDI-fondsen. Aangezien deze LDI fondsen voornamelijk bestaan uit swaps en enkele kortlopende liquiditeitsinstrumenten hebben de LDI fondsen geen verantwoorde beleggingskenmerken.

1.5 Het voorkomen van negatieve impact: uitsluitingen voor aandelen en de obligatieportefeuille voor opkomende markten

1.5.1 Aandelenportefeuille

In principe kunnen er geen schendingen van de uitsluitingslijst van Provisum plaatsvinden met betrekking tot het aandelenmandaat dat wordt aangehouden bij State Street, aangezien er om de zes maanden een nieuwe uitsluitingslijst wordt opgesteld in overeenstemming met de uitsluitingscriteria die in 4.2 worden uiteengezet en waaraan Statestreet zich moet houden.

1.5.2 Obligaties uit opkomende markten

Hoewel alle obligatiefondsen een RI-beleid toepassen dat een vorm van uitsluitingen bevat, zijn die specifiek voor elke individuele manager en matchen ze (mogelijk) niet 1:1 met de uitsluitingscriteria zoals gehanteerd door Provisum. Voor dergelijke fondsstructuren blijven uitsluitingen vooral een signaal middel dat door de portefeuillemanagers bij Anthos gebruikt wordt om met de externe managers in gesprek te gaan.

⁴ Als % van de obligatieportefeuille, d.w.z. exclusief de marktwaarde van de LDI-fondsen.

De lijst van EU-sancties blijft ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar: [de Centraal-Afrikaanse Republiek, Iran, Libië, Myanmar, Noord-Korea, Rusland, Somalië, Soedan, Syrië, Venezuela, Wit-Rusland, Zuid-Soedan en Zimbabwe](#). De exposure naar staatsobligaties uitgegeven door deze landen blijft 0,00%.

In het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid van Provisum is vastgelegd, dat het landen wenst uit te sluiten op basis van haar beoordeling van de [schending van mensenrechten en corruptie](#). Aan het eind van ieder kalenderjaar overlegt Provisum aan Anthos een overzicht gebaseerd op de volgende criteria:

- **Mensenrechten:** een beoordeling aan de hand van de Global Freedom Scores van de Amerikaanse NGO, Freedom House. Er wordt niet belegd in landen die als niet-vrij classificeren.
- **Corruptie:** een beoordeling aan de hand van de Corruption Perception Index van de internationale NGO, Transparency International (TI) – er wordt niet belegd in landen met een score vanaf 30.

	2024		2025	
	Portefeuille	Benchmark	Portefeuille	Benchmark
Landen waaraan sancties zijn opgelegd door de EU	0,00	0,00	0,00	0,00
Landen met schending van de mensenrechten	5,21	11,49	9,98	19,49
Landen met corruptie	0,48	0,00	9,93	10,03

De matching portefeuille van Provisum is voornamelijk belegd in Nederland, Duitsland en Frankrijk en voldoet daarmee aan de criteria. Beoordeling vindt derhalve uitsluitend plaats per fonds binnen de obligatieportefeuille opkomende markten waarbij is afgesproken dat de maximale investering per land het % van de benchmark niet mag overstijgen.

In de volgende landen wordt belegd middels de managers, waar in de benchmark niet in deze landen wordt belegd; .

- Human Rights: Egypte, Oezbekistan, Oeganda en Venezuela zijn niet opgenomen in de benchmark
- Corruption: Nigeria, Pakistanen Paraqua zijn niet opgenomen in de benchmark.

Tot slot moet worden opgemerkt dat Thailand uit het 2024 overzicht was verwijderd door Provisum. Dit heeft in 2024 geleid tot een scherpe daling van de exposure naar landen die in 2023 op de lijst stonden voor mensenrechtenschendingen en/of corruptie. Dit jaar is Thailand weer toegevoegd aan de lijst wat nu voor een flinke groei in exposure zorgt, maar daarmee wel weer in lijn is met cijfers 2023. Het toevoegen van Mexico aan de lijst zorgt voor groei in het aandeel corruptie.

	Totaal	China	Egypte	Thailand	Turkije	Oezbekistan	Oeganda	Venezuela	Mexico	Nigeria	Pakistan	Paraguay
Uitsluitingen mensenrechten (HR) en corruptie (C) – als % van Provisum – obligaties uit opkomende markten		HR	HR	HR	HR	HR	HR, C	HR, C	C	C	C	C
Barings Emerging Market Local Debt	1,68%	0,00%	0,04%	0,00%	0,23%	0,02%	0,10%	0,00%	1,03%	0,00%	0,00%	0,26%
Colchester Local Markets Bonds	1,47%	0,00%	0,00%	0,00%	0,35%	0,00%	0,00%	0,00%	1,12%	0,00%	0,00%	0,00%
DPAM L - Emerging Market Bonds	2,27%	0,00%	0,00%	0,14%	0,11%	0,00%	0,22%	0,00%	1,36%	0,17%	0,10%	0,16%
GMO Emerging Country Local Debt	1,60%	0,00%	0,22%	0,28%	0,10%	0,00%	0,00%	0,11%	0,73%	0,09%	0,00%	0,06%
Invesco Emerging Markets Local Debt	3,24%	0,51%	0,13%	0,39%	0,79%	0,00%	0,00%	0,00%	1,43%	0,00%	0,00%	0,00%
State Street Emerging Markets Government Bond Index fund	9,65%	3,28%	0,00%	2,78%	0,38%	0,00%	0,00%	0,00%	3,20%	0,00%	0,00%	0,00%
Portefeuille totaal	19,91%	3,79%	0,38%	3,60%	1,97%	0,02%	0,32%	0,11%	8,87%	0,26%	0,10%	0,48%
Benchmark	29,52%	9,97%		8,35%	1,17%				10,03%			

1.6 Engagement en stemmen

Anthos monitort de engagementactiviteiten en het stemgedrag van de managers en van Sustainalytics en voert daarnaast structureel gesprekken met de managers in de portefeuille van Provisum.

1.6.1 Engagement van Anthos

In 2025 was het engagementprogramma gericht op drie hoofdgebieden:

- Het updaten van de Anthos-scorecards met een nieuwe vragenlijst, evenals het aanpassen van de scoringsrichtlijnen. De ESG-scorecard is het belangrijkste instrument voor gesprekken met managers. Het doel is om ESG-risico's te integreren in het beleggingsproces en de beleggingsstrategie en om ervoor te zorgen dat managers zo transparant mogelijk rapporteren over hoe ze beleggen.
- Anthos gaat ook in gesprek op basis van inzichten in portefeuillegegevens. Aan de hand van een look-through analyse monitoren ze hoe de portefeuilles presteren ten opzichte van hun waarden en beleidsdoelstelling en gaan ze waar nodig het gesprek aan. Dit soort engagement vindt alleen plaats als Anthos materiële of relevante inzichten identificeert. Dit jaar presteerden de meeste portefeuilles volgens verwachting.
- In de hele portefeuille past Anthos een op risico's gebaseerde due diligence-benadering toe op het gebied van mensenrechten, waarbij het screenen van gegevens, desktopanalyses en gerichte engagement worden gecombineerd. Mensenrechtenindicatoren worden gebruikt om de relatieve volwassenheid van de praktijken van managers te beoordelen en om gebieden aan te wijzen waar de kans op risico's groter is. Deze screening op portefeuilleniveau is niet bedoeld om tot definitieve conclusies te komen, maar om informatie te verschaffen over prioritering, om het team te helpen begrijpen waar engagement nodig is en op welke kwesties het zich moet richten, en waar het zijn invloed bij externe managers het effectiefst kan aanwenden.

Deze benadering werd toegepast op alle beleggingscategorieën door middel van een op maat gemaakte gestructureerde risicobeoordeling in meerdere stappen op het gebied van mensenrechten, waarbij rekening werd gehouden met de aard van de belegging, de sector en de geografie van de onderliggende activa en het vermogen om risico's op het gebied van mensenrechten in de toekomst te identificeren, te verhelpen en te voorkomen.

Beleggings-categorie	Aantal fondsen waarmee engagement plaatsvond	% managers waarmee engagement plaatsvond op basis van engagementplan
Obligaties	5	100
Vastgoed	4	100

Hoe werkt dit in de praktijk bij bijvoorbeeld engagement op het gebied van mensenrechten in de Onroerend Goed portefeuille – PGIM PRISA als voorbeeld;

De onderliggende vastgoedportefeuille wordt in de basis gescreend op gebied van mensenrechten aan de hand van de GRESB-indicatoren om hiermee onder meer het beleid, de due diligence-processen, de wijze van monitoren en de middelen om verbetering te kunnen bewerkstelligen van de onderliggende managers te evalueren. Dit wordt aangevuld met een desktopanalyse van het analyseren van bijvoorbeeld openbare bekendmakingen, wettelijke vereisten en controversescreening om sub sector specifieke (bijv. kantoren vs. logistiek) en geografisch specifieke risico's te identificeren. Deze beoordeling helpt bij het identificeren van waar mensenrechtenrisico's zich het meest waarschijnlijk zullen voordoen in de waardeketen van vastgoed – in het bijzonder in de bouw, vastgoedbeheer en activiteiten met oog op huurders.

De bevindingen van de GRESB-screening en desktopanalyse geven aan dat in de vastgoedsector overwegingen met betrekking tot mensenrechten meestal worden aangepakt door middel van positieve screening en naleving van regelgeving, in plaats van door middel van gestructureerde, op risico gebaseerde identificatie van negatieve effecten (uitsluitingen). Hoewel veel managers blijken te geven van een sterke sociale intentie en zich houden aan de wettelijke vereisten, worden de risico's voor mensenrechten op de achtergrond vaak gemanaged door middel van het controleren van negatieve berichtgeving in de media en beoordeling van de reputatie. Als gevolg daarvan worden de meeste materiële risico's – vooral die zich verderop in de keten voordoen op het niveau van de huurder, de exploitant en de dienstverlener – niet altijd systematisch in kaart gebracht, gemonitord of aangepakt. Dit wordt niet altijd systematisch geïdentificeerd, gemonitord of aangepakt, en de klachten- en herstelmechanismen blijven daarmee niet gelijk kijkend naar de hele sector.

Deze trend werd weerspiegeld in de engagement met PGIM PRISA. Uit de engagement bleek dat PRISA een degelijke aanpak heeft voor het beheer van mensenrechtenrisico's die overeenstemt met de normen van de sector, maar dat het zich nog in een vroeg stadium bevindt en grotendeels gericht is op het voldoen aan de verwachtingen op het gebied van regelgeving. De aanpak wordt gekenmerkt door een sterke positieve screening, terwijl de op risico gebaseerde identificatie van negatieve impact op mensenrechten beperkter is en voornamelijk is gebaseerd op naleving van de wet, controles van negatieve berichtgeving in de media en overwegingen met betrekking tot de reputatie. Hoewel de activa van PRISA positieve maatschappelijke resultaten bevorderen, ontstaan de belangrijkste mensenrechtenrisico's in de onderliggende keten bij huurders en exploitanten en worden deze nog niet aangepakt door middel van systematische engagement. Deels vanwege zorgen over het verstoren van de relatie tussen verhuurders en huurders.

In het algemeen kwam uit de engagement naar voren dat er een duidelijke kans is om de due diligence op het gebied van mensenrechten te versterken, het toezicht in de onderliggende laag van de keten (huurders) te verdiepen en verder te gaan dan alleen op naleving gerichte aanpak.

1.6.2 Stembeleid en engagement door de managers

Stemmen en engagement via het passieve aandelenmandaat

Provisum heeft mandaathouder State Street gevraagd in gesprek te gaan met en te stemmen bij de bedrijven uit naam van Provisum. In 2025

heeft er door State Street bij 610 bedrijven engagement plaatsgevonden over één of meer kwesties (tegenover 432 in 2024):

- met 131 bedrijven vond engagement plaats over milieukwesties (2024: 132), zoals klimaatverandering;
- met 219 bedrijven vond engagement plaats over maatschappelijke kwesties (2024: 210), zoals beheer van menselijk kapitaal (onderwijs, discriminatie, gezondheid);
- met 553 bedrijven vond engagement plaats over governance kwesties (2024: 410), zoals de beloning van bestuurders.

Deze gesprekken vinden plaats met bedrijven over de hele wereld, maar met name in Noord- en Zuid-Amerika (349) en Europa (171). De engagement van State Street vindt voornamelijk plaats voorafgaand aan stemmomenten. Zij vinden dit een goed moment voor engagement bij bedrijven, vooral wanneer er toegang tot het bestuur nodig is.

Het stemgedrag van de portefeuille van Provisum is als volgt:

State Street Global Advisors ⁵	Provisum 2025	Provisum 2024
Aantal landen	30	28
Voorstellen van het management	14.305	18.091
Gestemd tegen het voorstel van management	798 (6%)	1.227 (7%)
Voorstellen van de aandeelhouders	565	678
Gestemd tegen voorstel van aandeelhouders	38 (7%)	59 (9%)

State Street heeft een innovatieve Sustainability Stewardship Service ontwikkeld om klanten in staat te stellen een actievere rol te spelen in de engagement met portefeuillebedrijven over duurzaamheidskwesties. Deze nieuwe engagementdienst zal klantgericht zijn en is in 2025 gelanceerd. Provisum heeft aan Anthos laten weten belangstelling te hebben voor deze dienst.

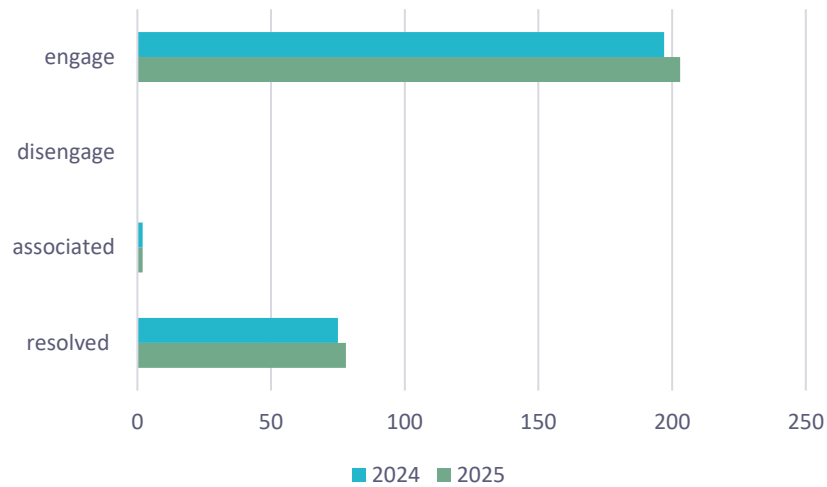
⁵ Op het moment van schrijven van dit verslag had State Street nog niet de stemgedrag cijfers beschikbaar over het hele jaar. Bovenstaande cijfers hebben betrekking op de periode van het derde kwartaal van 2024 tot en met het derde kwartaal van 2025.

1.6.3 Engagement bij bedrijven via Sustainalytics

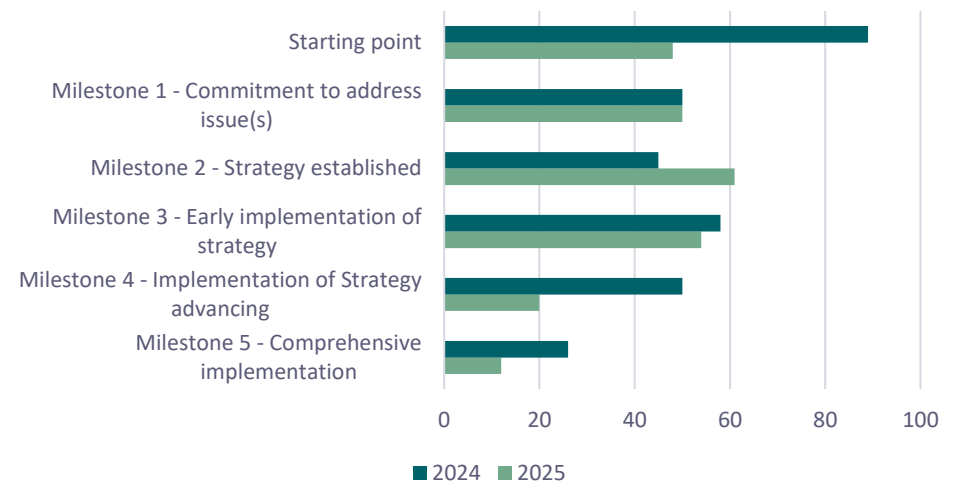
In 2021 is Provisum gestart met het afnemen van de diensten van engagement-dienstverlener Sustainalytics, om gebruik te maken van de invloed van dit bedrijf en zo mogelijke negatieve effecten van de beleggingen te voorkomen en te verkleinen, in overeenstemming met het IMVB-convenant.

In 2025 werd een engagement aangegaan met 203 bedrijven in de aandelenportefeuille van Provisum.

Status van bedrijven m.b.t. engagement

Vooruitgang van bedrijven in 2025 ten opzichte van 2024

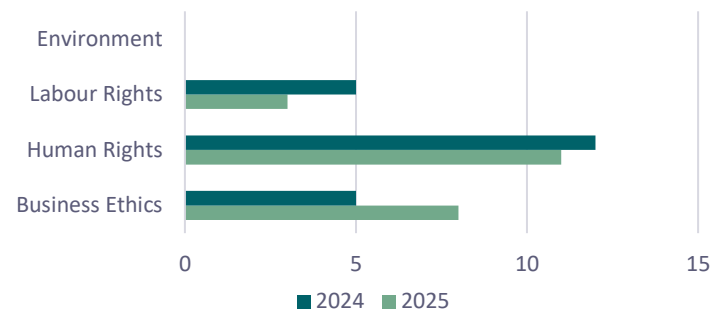

Provisum heeft drie engagementprogramma's van Sustainalytics omarmd:

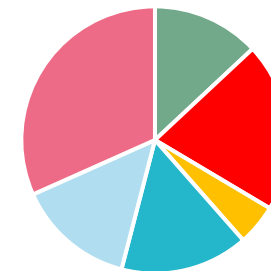
- Global Standards-engagement– dit betreft gesprekken met bedrijven over de negatieve impact en mogelijke of daadwerkelijke schendingen van de Global Compact-normen van de VN en de thematische hoofdstukken van de OESO-richtlijnen gedurende het jaar.
- Engagement over materiële risico's – gericht op bedrijven met een hoog risico met betrekking tot alle ESG-onderwerpen. In Bijlage 4.4 staat een uitsplitsing van dit onderwerp.
- Thematische engagementprogramma's – gericht op het verbeteren van de impact van bedrijven middels engagement op specifieke thema's.

Eind 2023 heeft Provisum in overleg met Anthos besloten om de hiernaast genoemde thema's te ondersteunen. Dit is in lijn met de thema's die Anthos ook ondersteunt. Hier hebben geen wijzigingen in plaats gevonden in 2025.

Global Standards-engagement (aantal bedrijven)

Thematische engagement

- Biodiversity and Natural Capital
- Human Capital Management
- Human Rights and Transition
- Net Zero Transition
- Scaling Circular Economies
- Sustainability and Good Governance

1.6.4. ESG integratie bij Anthos

ESG-integratie is een kernonderdeel van het beleggingsproces van Anthos, vanaf de eerste fases van due diligence en manager selectie, tot aan de jaarlijkse engagementgesprekken.

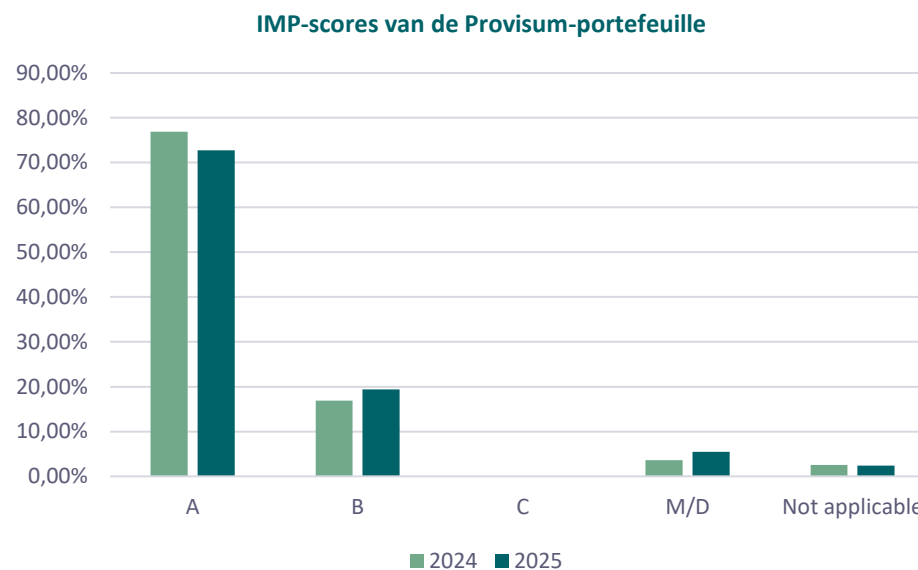
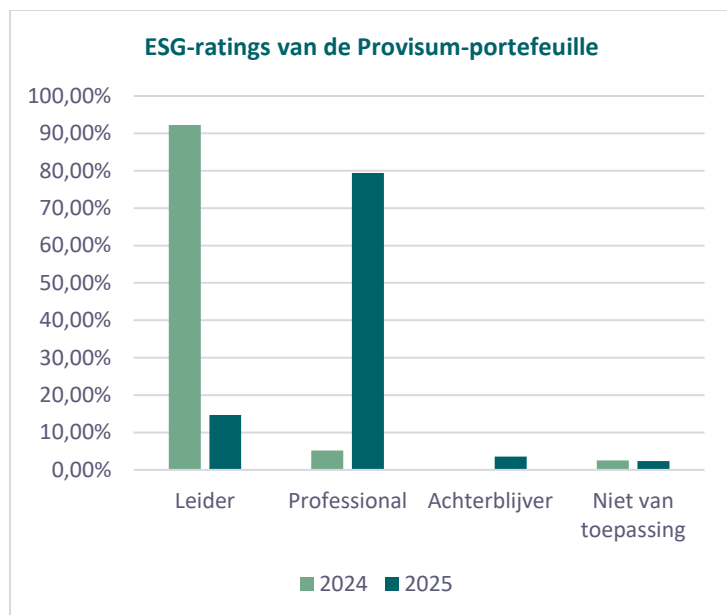
In 2020 ontwikkelde Anthos een eigen tool, de ESG/IMP-scorecard, die beoordeelt hoe ESG- en impactoverwegingen zijn geïntegreerd in de onderliggende portefeuilles en in de dagelijkse werkzaamheden van de managers. Met deze tool kan Anthos enerzijds duidelijke verwachtingen aan haar managers overbrengen voordat onboarding plaatsvindt, en anderzijds een constante dialoog voeren met de managers om in de loop der tijd verbeteringen te realiseren. Anthos maakt hierbij gebruik van vier niveaus van ESG-integratie: 'achterblijver', 'nieuwkomer', 'professional' en 'leider'. Fondsen die worden beoordeeld als 'professional' of als 'leider' presteren in lijn met de 6 PRI-principes van de Verenigde Naties (VN). Deze fondsen hebben een duurzaamheidsrisicobeoordeling als onderdeel van hun beleggingsproces en beschikken over een degelijk governance-beleid, duidelijke klimaatverslaglegging en -toezeggingen, en een goed ontwikkelde stewardship-aanpak.

Naast het meten van de kwaliteit van de ESG-integratie door externe managers, het screenen van fondsen op potentiële negatieve effecten en het uitsluiten – indien mogelijk – van de meest schadelijke producten en sectoren, beoordeelt Anthos ook de impactdoelstelling van het betreffende fonds.

Hiervoor gebruikt Anthos het Impact Management Project-kader (IMP), dat bepaalt welke beleggingsfondsen:

- 'schade voorkomen' (IMP A) – 72,8%
- 'positief bijdragen aan de samenleving' (IMP B) – 19,4%
- '(potentiële) schade veroorzaken' (IMP M/D) – 5,5%
- 'positief bijdragen aan oplossingen' (IMP C) – 0%
- Niet van toepassing (cash & derivaten) – 2,4%

De grafieken hierna geven de IMP-scores en ESG-ratings van de Provisum-portefeuille weer, met uitzondering van de Provisum – Matching Bonds-portefeuille, die volledig bestaat uit beleggingsvehikels die buiten het bereik van

In 2025 heeft Anthos haar ESG-scorekaart van een update voorzien om deze in overeenstemming te brengen met de meest recente PRI-richtlijnen, IIGCC-richtlijnen, SFDR en andere erkende richtlijnen. Dit heeft geleid tot een verschuiving in scores in de onderliggende portefeuilles / managers, voornamelijk van “Leider” naar “Professional”. Anthos is van mening dat dit een weerspiegeling is van bredere ontwikkelingen in de sector: werkwijzen die enkele jaren geleden als toonaangevend werden beschouwd, zijn steeds meer de standaard geworden, aangezien de verwachtingen en benchmarks blijven evolueren. “Leiders” zijn de managers die hun ambities voor maatschappelijke en ecologische verandering doorvoeren op fondsniveau, terwijl ze ook de meest actuele richtlijnen van de bedrijfstak toepassen.

Ter illustratie: terwijl in het verleden een ‘leider’ een vermogensbeheerder was met bijvoorbeeld een netto-nul ambitie, die de uitstoot op fondsniveau rapporteerde, verwachten we nu dat het fonds zelf een specifieke doelstelling heeft, in overeenstemming met bijvoorbeeld SBTi of IIGCC NZIF, inclusief duidelijke doelstellingen voor de inrichting van de onderliggende beleggingsportefeuille.

In 2026 zal Anthos de resultaten voortvloeiende uit de nieuwe vragenlijst verder evalueren en met de onderliggende managers in gesprek gaan om te evalueren of de nieuwe gestelde norm op een geschikte manier is vastgesteld en de realiteit weerspiegelt. Door met de onderliggende managers in gesprek te gaan, kunnen de scores weer in de richting van een leider veranderen.

De beweging in de IMP-scores wordt veroorzaakt door het volgende:

- A en B: Goodman European Logistics en PGRIM Prisa hebben een B-score gekregen, terwijl ze eerder een A-score hadden.
- M/D: dezelfde fondsen zijn geclassificeerd als M/D als vorig jaar, maar hun weging is toegenomen in de obligatieportefeuille: State Street Emerging Markets Local Currency Government Bond Index fonds en GMO Emerging Country Local Debt.

2 Klimaatverandering

Voor het meten van de uitstoot van broeikasgassen wordt gekeken naar koolstofdioxide-equivalent (CO₂e). Deze grootheid bevat niet alleen koolstofdioxide maar ook zes andere broeikasgassen aarde (o.a. methaan en stikstofoxide) die belangrijke veroorzakers zijn van de opwarming van de aarde. Broeikasgassen worden binnen asset classes op verschillende manieren onderverdeeld. Het beleid van Provisum ziet toe op Scope 1 en Scope 2. In de tabel hieronder is deze onderverdelingsmethodiek verder beschreven. Investerings in bedrijven worden apart gemeten van staatsobligaties en vastgoed om dubbeltelling te voorkomen.

Methodes	Definities
Scope 1 emissies	Directe emissies
Bedrijven	Directe emissies van bronnen die eigendom zijn van of gecontroleerd worden door het bedrijf (bijv. emissies van verbranding in boilers, ovens, voertuigen, etc.).
Vastgoed	Directe emissies van bronnen die aanwezig zijn "op locatie" van een gebouw in eigendom of beheer (bijv. verbranding in boilers, ovens en voertuigen op locatie, in eigendom of beheer, waarbij de organisatie geacht wordt "directe" controle te hebben over de activiteiten van het bedrijfsmiddel).
Staatsobligaties	Binnenlandse broeikasgasemissies uit bronnen die zich op het grondgebied van het land bevinden (productie-emissies zoals gedefinieerd in de nationale emissie-inventaris van het UNFCCC).
Scope 2 emissies	Indirecte emissies gegenereerd door het gebruik van ingekochte energie
Bedrijven	Indirecte emissies gegenereerd bij het opwekken van gekochte of aangekochte elektriciteit, stoom, verwarming of koeling die door het bedrijf wordt verbruikt.
Vastgoed	Indirecte emissies gegenereerd bij het opwekken van gekochte elektriciteit, verwarming of koeling gebruikt "op locatie" (ook op locatie opgewekte elektriciteit uit niet-hernieuwbare bronnen wordt meegeteld onder scope 2).
Staatsobligaties	Emissies die optreden als gevolg van het huishoudelijk gebruik van elektriciteit, warmte, stoom en/of koeling van het net die uit een ander gebied worden geïmporteerd.

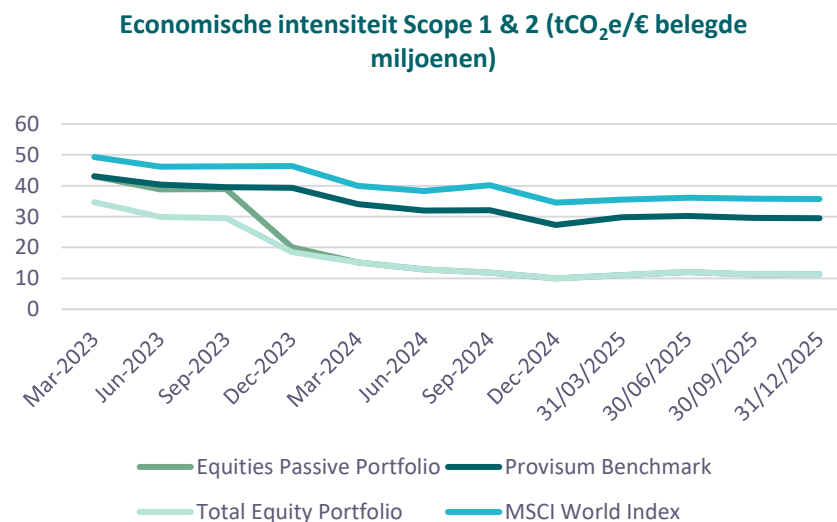
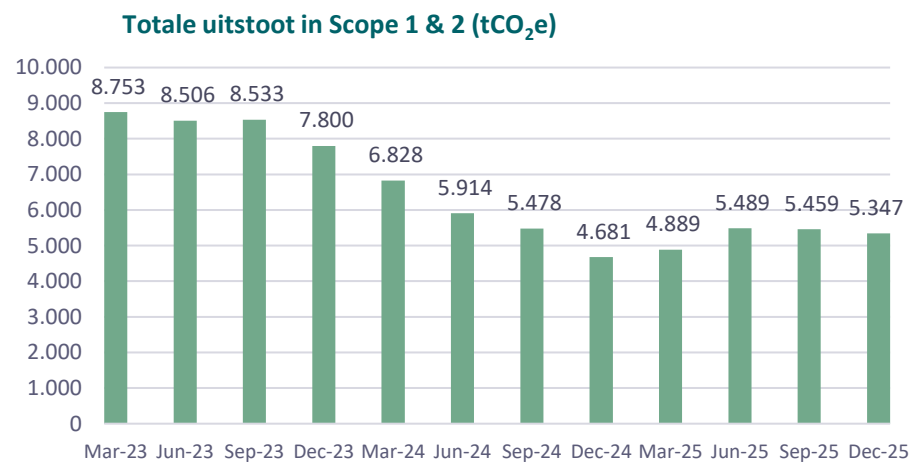
Voor het uitdrukken van de emissies worden twee maatstaven gehanteerd.

1. Totaal aantal metrische tonnen aan CO₂e -uitstoot gemeten en gerapporteerd, waarmee een duidelijke indicatie wordt verkregen hoe vervuilend de portefeuilles als geheel zijn.
2. Economische intensiteit, dat het tonnage aan CO₂e-uitstoot per miljoen belegde euro's meet.
 - Dit is een belangrijke maatstaf omdat het aangeeft hoe vervuilend een portefeuille is, onafhankelijk van de omvang en de mutaties in deze omvang van de portefeuille (in euro's).
 - Een tweede voordeel van de economische intensiteit is dat deze maatstaf tussen verschillende portefeuilles direct met elkaar vergeleken kan worden. Maatstaf 2 wordt dan ook gebruikt voor het bepalen van de reductie-doelstellingen en voor het vaststellen van de ontwikkeling van de portefeuille ten opzichte van de doelstellingen.

2.1 Broeikasgasuitstoot per beleggingscategorie

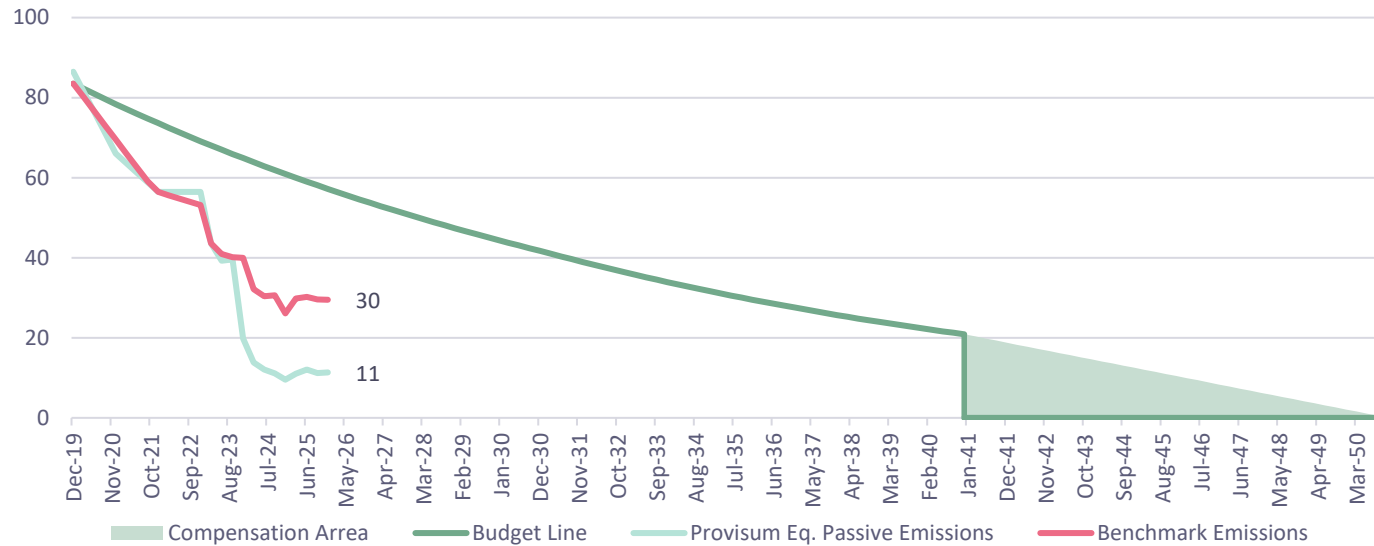
2.1.1 Aandelen

Vanaf 1 januari 2024 is de klimaatoverlay met succes geïmplementeerd in het passieve aandelenmandaat bij State Street. Het doel van de portefeuille is nog steeds om het rendement van de index te repliceren, maar tegelijkertijd is er een extra doel: de CO₂-voetafdruk van de portefeuille zoveel mogelijk beperken. De totale uitstoot laat een verhoging zien doordat de AuM in de portefeuille is gestegen. Daarom blijft het belangrijk om de economische intensiteit aan te houden als graadmeter, welke de uitstoot laat zien per miljoen belegd vermogen.

Broeikasgasmaatstaven ©2025 MSCI ESG Research LLC. Met toestemming overgenomen.

Scope 1 & 2

Het doel van Provisum is om de CO₂-uitstoot geleidelijk te verminderen, waarbij elk jaar wordt gestreefd naar een grotere vermindering van de CO₂-intensiteit van de MSCI World-benchmark. Om dit doel te bereiken vertrouwt het fonds op het beleid van Anthos, dat is gericht op het volgende pad naar een klimaatneutrale portefeuille (zie bovenstaande grafiek).

- Het pad volgt een benchmarkbenadering: het beginpunt van de jaarlijkse doelen wordt afgeleid van de benchmarkmeting in het basisjaar 2019.
- De jaarlijkse doelen van Anthos zijn gebaseerd op het gekozen basisjaar 2019, met een reductie van 50% tegen het einde van 2030 en nog eens 50% eind 2040, gevolgd door een verdere daling richting klimaatneutraliteit.
- De groene lijn geeft de bovengrens voor de portefeuille aan, een soort broeikasgasbudget.

- Tot slot geeft het blauwe gebied aan dat de aanpak van Anthos ruimte biedt voor het compenseren van de resterende uitstoot tussen 2040 en 2050. Het idee hierachter is dat het Akkoord van Parijs het mogelijk maakt om pas in 2050 energieneutraliteit te bereiken. Aangezien bedrijven die zichzelf doelen stellen zich over het algemeen aan deze richtlijn houden, verwacht Anthos eventuele resterende uitstoot te moeten compenseren om het universum waarin belegd kan worden groot genoeg te houden.

De grafiek toont de metingen van de Provisum-benchmark, de totale aandelenportefeuilles van Provisum en de MSCI World Index. De cijfers laten zien dat de aandelenbeleggingen veel beter presteren dan de Provisum-benchmark.

2.1.2 Obligaties

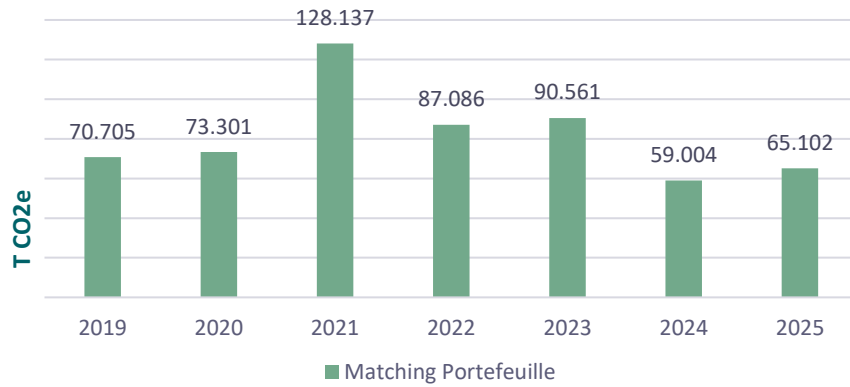
In 2022 zijn voor het eerst emissieschattingen gedaan voor staatsobligaties uit ontwikkelde landen in de matchingportefeuille, en in 2023 voor het eerst de obligatieportefeuille in opkomende landen toegevoegd. Voor de portefeuille wordt eveneens 2019 als basisjaar voor economische intensiteit en de totale voetafdruk gebruikt.

De grafiek rechtsonder laat duidelijk zien dat de uitstoot van de matchingportefeuille afneemt ten opzichte van het belegde kapitaal.

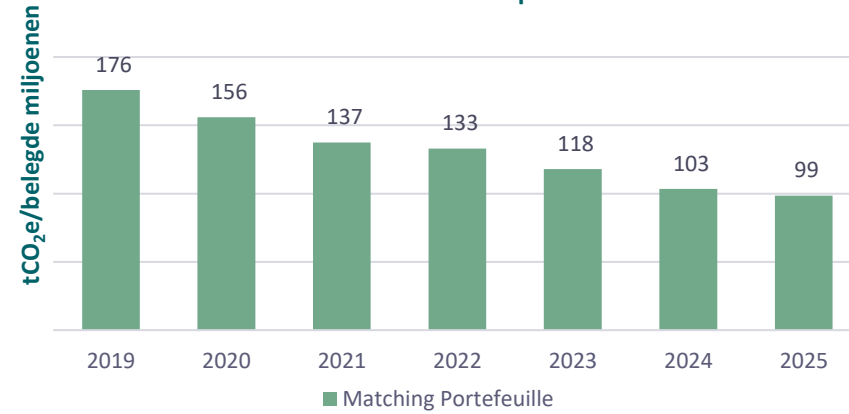
De totale uitstoot vertoont een scherpe daling. Dit wordt veroorzaakt door veranderingen in de samenstelling van de matchingportefeuille – waar voorheen alleen de rente werd afgedekt met obligaties, wordt dit nu ook gedaan door LDI-fondsen. Deze fondsen bestaan voornamelijk uit renteswaps en vallen buiten het toepassingsgebied.

Voor de obligatieportefeuille in opkomende markten is de benchmark van de Provisum-portefeuille (JP Morgan GBI-EM Global Diversified) van toepassing en deze wordt ter vergelijking weergegeven in de grafieken. De obligatieportefeuille van Provisum vertoont een daling sinds het begin van de metingen.

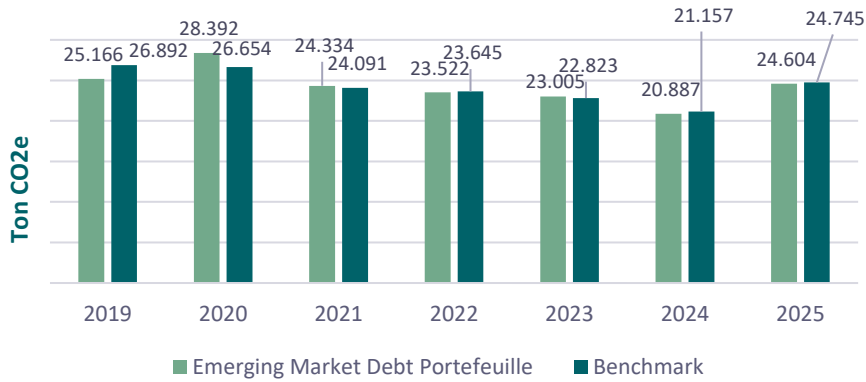
Totale uitstoot – Scope 1 & 2

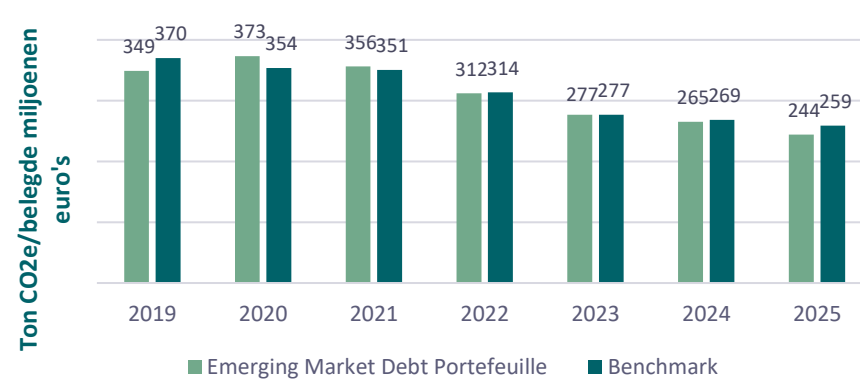
Economische intensiteit – Scope 1 & 2

Totale uitstoot – Scope 1 & 2

Economische intensiteit – Scope 1 & 2

Breikasmatastaven ©2025 MSCI ESG Research LLC. Met toestemming overgenomen.

2.1.3 Indirect vastgoed

In 2025 gebruikte Anthos opnieuw het CO₂-emissie dashboard van GRESB voor zijn gehele vastgoedportefeuille. Dit geeft een volledig beeld van het broeikasgasemissieprofiel van de portefeuille op basis van gerapporteerde gegevens en het schattingsmodel van GRESB. Alle managers hebben een netto-nuldoelstelling en realistische plannen om deze doelstellingen te bereiken via een reeks initiatieven. Positief is dat zowel de absolute uitstoot van broeikasgassen als de intensiteit van de totale uitstoot (Scope 1, 2 en 3⁶) in 2025 is afgenomen, vooral met betrekking tot de Scope 1- en Scope 2-uitstoot die binnen de controle van de manager ligt. Dit is bemoedigend, want het is een van de aandachtspunten van Anthos in zijn gesprekken met managers.

Indirect vastgoed van Provisum	2023	2024	2025
Broeikasgasuitstoot in tCO ₂ e (Scope 1 en 2)	457	357	147
Broeikasgasuitstoot in tCO ₂ e (Scope 1, 2 en 3)	1198	883	754
Uitstootintensiteit (Scope 1 en 2) per vloeroppervlak (kgCO ₂ e/m ²)	8,45	8,83	3,54
Uitstootintensiteit (Scope 1, 2 en 3) per vloeroppervlak (kgCO ₂ e/m ²)	22,16	21,83	18,16
Beschikbaarheid data	100%	100%	100%

⁶ Scope 3; indirecte broeikasgasemissies die ontstaan in de gehele waardeketen (leveranciers en klanten), buiten de directe controle van een organisatie. Het omvat upstream (inkoop, transport) en downstream (gebruik, afval) activiteiten.

2.2 De transitie naar een broeikasgas neutrale economie: risico's en kansen in de portefeuilles

Naast het in kaart brengen van de impact die de portefeuilles hebben op het klimaat en hoe de portefeuilles presteren ten opzichte van het algemeen bekende Akkoord van Parijs over klimaatneutraliteit, meten we ook hoe het klimaatrisico zich ontwikkelt in de portefeuille. Klimaatrisico omvat twee aspecten:

1. **Financieel transitierisico:** potentiële kosten als gevolg van veranderingen in klimaatwet- en regelgeving die invloed hebben op bedrijfsmodellen en de producten- en/of dienstenportefeuille.
2. **Fysiske risico's:** potentiële kosten veroorzaakt door extreme weerpatronen die schade kunnen toebrengen aan de activa en operationele activiteiten van een bedrijf. Zo kunnen overstromingen of extreme droogte productiefaciliteiten beschadigen.

We gebruiken drie methoden van aanbieder MSCI om inzicht te krijgen in deze klimaatrisico's en -kansen.

(1) **Climate Value At Risk-methode (CVAR).** Deze methode is toekomstgericht en gebaseerd op rendementen, en meet de klimaat gerelateerde risico's en kansen in een beleggingsportefeuille.

(2) **Implied Temperature Rise (ITR).** Dit is een intuïtieve, toekomstgerichte indicator, uitgedrukt in graden Celsius, die beleggers inzicht kan geven in de mate waarin bedrijven, portefeuilles en fondsen zijn afgestemd op de wereldwijde temperatuurdoelstellingen.

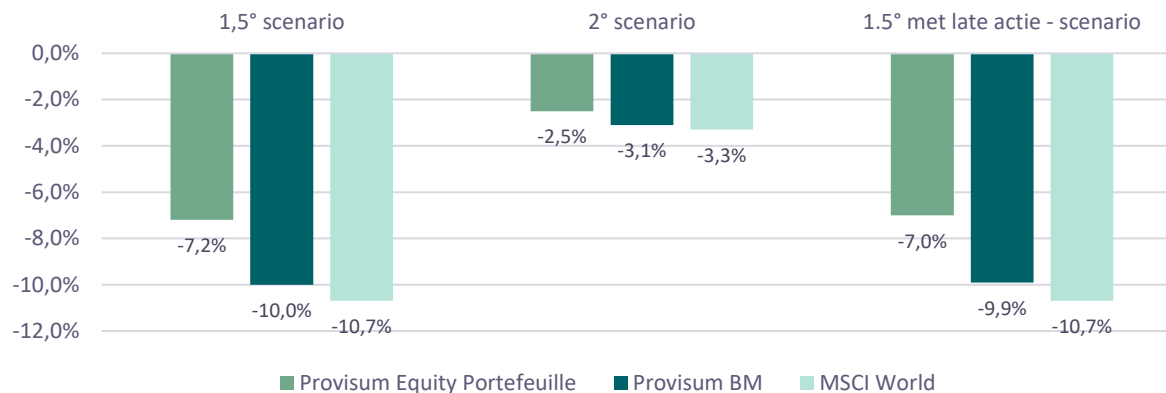
(3) **Low Carbon Transition Risk Assessment Framework (LCTR).** Dit raamwerk categoriseert bedrijven als potentiële winnaars en verliezers van de klimaattransitie.

2.2.1 De resultaten van Climate Value At Risk (CVAR)

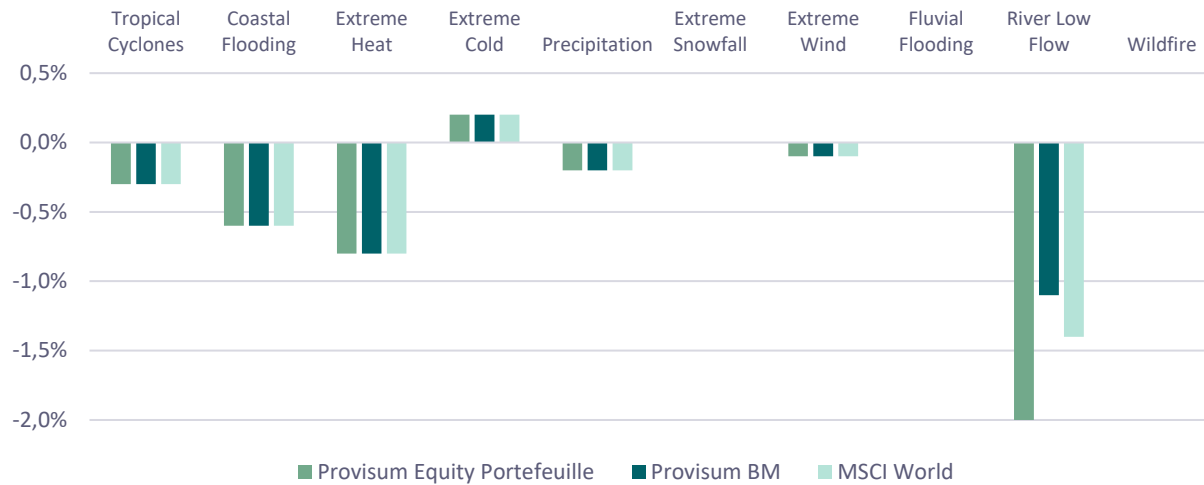
Het kwantitatieve CVAR-model maakt schattingen die inzicht verschaffen in hoe klimaatverandering effect kan hebben op bedrijfswaarderingen in verschillende scenario's. We meten drie scenario's die in onze ogen het meest relevant zijn voor het financiële transitierisico: het 1,5 °C-scenario, het 2,0 °C-scenario en het 1,5 °C-scenario met late actie. Het laatste scenario gaat ervan uit dat de opwarming van de aarde kan worden beperkt tot 1,5 °C, maar alleen door zeer laat en drastisch ingrijpen van de overheid.

Op dit moment kan het model alleen worden toegepast op beursgenoteerde bedrijven, wat betekent dat Provisum het alleen kan gebruiken voor aandelenbeleggingen. Het staafdiagram rechts toont de verwachte impact op de waarde van de aandelenportefeuille, de Provisum-benchmark en de markt (MSCI World Index) in de drie verschillende scenario's. Het '1,5 °C-scenario' is het scenario met de slechtste resultaten en heeft de grootste impact op de waarde van de portefeuille (-7,2%). Een andere observatie is dat de portefeuille in alle scenario's minder risicovol is in vergelijking met de Provisum-benchmark en de markt (MSCI World Index).

Transitierisico in verschillende scenario's

Naast het transitierisico is er ook een fysiek risico. Onderstaande grafiek toont de verwachte kosten veroorzaakt door verschillende weerscenario's. Dit laat zien dat de portefeuille, de Provisum-benchmark en de markt (MSCI World Index) niet veel van elkaar verschillen. Het is duidelijk dat de portefeuille, de benchmark en de index het gevoeligst zijn voor extreme weersomstandigheden met een lage rivierstanden of extreme hitte.

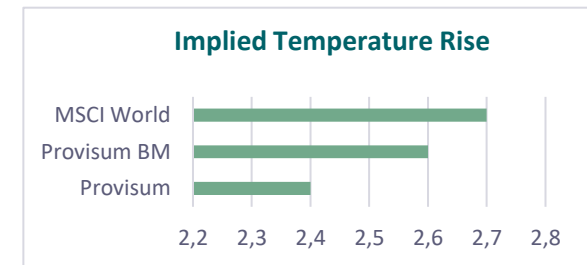
2.2.2 De resultaten van Implied Temperature Rise (ITR)

De sleutel tot het begrijpen van Implied Temperature Rise (ITR) is het concept van een CO₂-budget, oftewel hoeveel de wereld nog kan uitstoten zodat de opwarming van de aarde niet meer dan 2 °C bedraagt in 2100. Op dezelfde manier geeft het aan hoeveel een bedrijf kan uitstoten om zijn eerlijke aandeel in de wereldwijde decarbonisatie te behouden.

Implied Temperature Rise draait om het extrapoleren van de wereldwijde verwachte temperatuurstijging (tegen 2100), alsof de hele economie boven of onder haar CO₂-budget zou uitkomen op dezelfde manier als het bedrijf (of de portefeuille) in kwestie boven of onder zijn specifieke CO₂-budget zou uitkomen.

Het staafdiagram rechts toont de ITR van de Provisum-aandelenportefeuille, de benchmark en de MSCI World Index in graden Celsius.

Hieruit blijkt dat de aandelenportefeuille van Provisum een lagere ITR heeft dan de benchmarks, maar dat die wel boven de 2°C uitkomt.

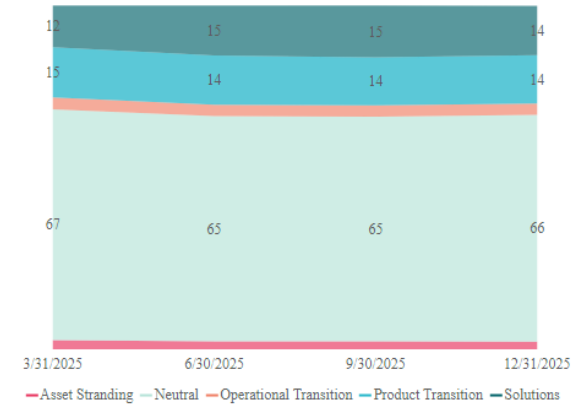
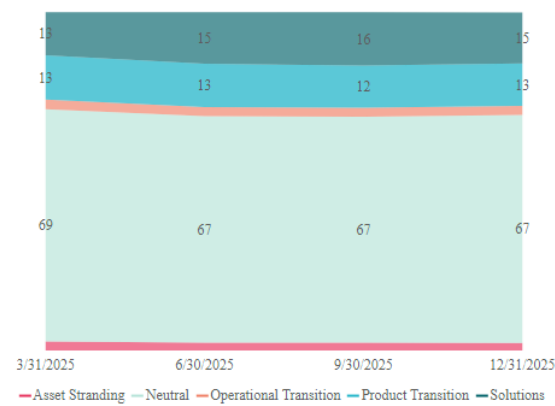
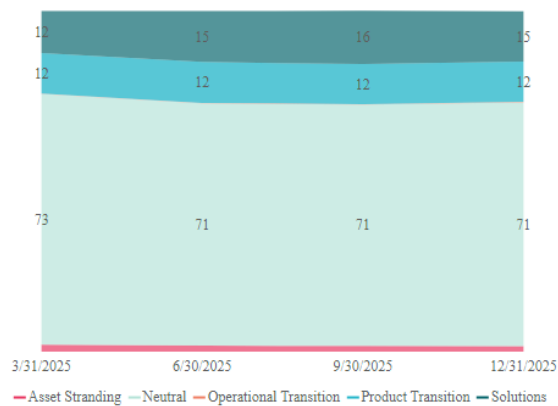
2.2.3 De Low Carbon Transition Risk-beoordeling (LCTR)

De LCTR-beoordeling verdeelt beleggingen in vier categorieën die weerspiegelen hoe bedrijven waarschijnlijk worden beïnvloed door de belangrijkste risico's en kansen van de klimaattransitie:

1. **Gestrande activa:** bedrijven waarvan het zeer waarschijnlijk is dat hun activiteiten zullen stoppen als gevolg van wetgevende, markt- of technische ontwikkelingen die voortvloeien uit de transitie naar een CO₂-arme economie.
2. **Transitierisico:** bedrijven die ofwel een groot risico lopen op een scherpe daling van de vraag naar specifieke uitstoot intensieve producten en diensten, ofwel een grote kans lopen op een lagere winstgevendheid door hogere bedrijfs- en kapitaalkosten als gevolg van broeikasgasbelastingen en investeringen in maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Of een bedrijf een winnaar of verliezer blijkt, hangt af van zijn aanpassingsvermogen. Dit wordt in de grafiek hieronder weergegeven in twee categorieën: operationele en producttransitie. Die eerste houdt verband met hogere operationele en kapitaalkosten door CO₂-heffingen en/of investeringen in maatregelen om de CO₂-uitstoot te verlagen, wat leidt tot lagere winstgevendheid voor de bedrijven. De tweede heeft betrekking op een afgenomen vraag naar CO₂-intensieve producten en diensten; of een bedrijf een winnaar of verliezer blijkt, hangt af van het vermogen om de productportefeuille te verschuiven naar CO₂-arme producten.
3. **Neutraal:** bedrijven met een zeer beperkte blootstelling aan risico's van de klimaattransitie.

4. Oplossingen: bedrijven die vanwege hun producten- en/of dienstenportefeuille zeer waarschijnlijk profiteren van de groei van broeikasgasarme producten en diensten tijdens de klimaattransitie.

Op dit moment is het model alleen van toepassing op beursgenoteerde bedrijven, wat betekent het momenteel alleen kan worden gebruikt voor aandelenbeleggingen. Van links naar rechts de portefeuille, Provisum benchmark, MSCI wereld benchmark algemeen

3 De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Inleiding

De SFDR verplicht o.a. pensioenfondsen informatie te verschaffen over het duurzaamheidsbeleid en transparant te zijn over de uitvoering daarvan. Provisum neemt bij haar beleggingsbeslissingen de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van de SFDR-verordening in aanmerking. Met andere woorden, voordat er beleggingsbeslissingen worden genomen, wordt actief gekeken naar de negatieve effecten op de duurzaamheidsfactoren die centraal staan in de SFDR.

Daarnaast dient Provisum de pensioenregelingen die het uitvoert te classificeren. Er zijn drie categorieën van financiële producten:

- **SFDR artikel 8-financiële producten**
Een product moet voldoen aan de transparantievereisten van SFDR artikel 8 wanneer het product onder andere ecologische of sociale kenmerken of een combinatie van die kenmerken promoot, op voorwaarde dat alle ondernemingen waarin is belegd - als het product is belegd in ondernemingen - praktijken op het gebied van goed bestuur volgen.
- **SFDR artikel 9-financiële producten**
Een product voldoet aan de transparantievereisten van SFDR artikel 9 als een financieel product duurzame beleggingen tot doel heeft. Een duurzame belegging is gedefinieerd als een belegging in een activiteit van een onderneming die (daadwerkelijk) bijdraagt aan het bereiken van een milieu- of sociale doelstelling, die geen afbreuk doet aan of die bijdraagt aan andere milieu- en of sociale doelstellingen en waarbij de onderneming waarin is belegd, minimale standaarden naleeft ten aanzien van praktijken op het gebied van goed bestuur.
- **SFDR artikel 6-financiële producten**
Financiële producten die niet classificeren als SFDR artikel 8- of 9-financiële producten en waarbij de onderliggende beleggingen geen rekening houden met de EU-criteria voor ecologische duurzame economische activiteiten.

Provisum heeft de pensioenregelingen die het zelf uitvoert (de DB-regelingen) geclassificeerd als lichtgroen oftewel artikel 8 (promoot ecologische en sociale kenmerken). De beschikbare premieregeling en het kapitaal dat hiervoor nog bij ABN AMRO staat, is geclassificeerd als grijs, oftewel een overig product. Dit betekent dat de onderliggende beleggingen geen rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Verplichtingen voor Provisum

Op de website is de vereiste informatie gepubliceerd, namelijk:

1. Verklaring over de integratie van duurzaamheidsrisico's in het beleggingsbeleid.
2. Informatie voor deelnemers in een vast format met informatie over ecologische en sociale kenmerken van de pensioenregeling (precontractuele informatie).
3. Duurzaamheidsinformatie van de pensioenregeling.

Daarnaast dient er jaarlijks voor 1 juli gerapporteerd te worden over de belangrijkste ongunstige effecten oftewel de Principle Adverse Impact (PAI) indicatoren d.m.v. een PAI-verklaring. Deze PAI-verklaring wordt op de website gepubliceerd. En er wordt jaarlijks een verplicht template toegevoegd aan het jaarverslag van Provisum met informatie die openbaar moet worden gemaakt voor artikel 8 producten. Het jaarverslag inclusief het verplichte template wordt ook op de website van Provisum gepubliceerd.

4 Bijlagen

4.1 PRI-scores voor managers van obligatieportefeuilles in opkomende markten

De PRI-scores 2024 voor strategie, beleid en governance van de onderliggende obligatiemanagers staan aan de rechterkant. Vanaf 2024 zijn deze niet langer van toepassing op aandelen (alleen nog passief aandelenmandaat) en zijn ze niet beschikbaar voor indirect vastgoed.

De resultaten van de nieuwe PRI-beoordeling zijn gebaseerd op een 5-sterrensysteem, waarbij 1 ster de laagste score is en 5 sterren de maximale score.

Het onderzoekt de aannames en praktijken die ten grondslag liggen aan hun beleggingsbeslissingen en -strategieën op het gebied van milieu, maatschappij en governance (ESG). De beoordeelde elementen zijn:

- **Beleid:** Evaluatie van het duurzaamheidsbeleid van beleggers, inclusief reikwijdte, doelstellingen en implementatiepraktijken.
- **Governance:** Beoordeling van de governance praktijken die zijn vastgesteld om ESG-factoren te integreren in beleggingsbeslissingen, waaronder verantwoordelijkheden van het bestuur en transparantie.
- **Strategie:** Analyse van de strategieën die worden gebruikt om duurzaamheid te integreren in beleggingsbeslissingen, zoals impactbeleggen, uitsluitingsbeleid en engagement met bedrijven.

In 2025 introduceerde PRI een tweejaarlijkse rapportagemogelijkheid voor ondertekenaars, wat betekent dat als ondertekenaars het voorgaande jaar volledige openheid van zaken hebben gegeven, ze ervoor kunnen kiezen om het volgende jaar slechts een gedeeltelijke respons in te dienen, waar geen score aan toegekend zal worden. Invesco heeft in 2025 een gedeeltelijke respons ingediend en ontvangt daarom geen beoordelingsrapport voor 2025. Daarom gebruiken we de score die in 2024 is toegekend, namelijk 3 sterren.

4.2 Uitsluitingscriteria Provisum

De volgende soorten beleggingen in bedrijven worden uitgesloten:

- 1) Controversiële wapens: Provisum sluit ondernemingen uit die direct betrokken zijn bij de productie van en/of handel van wapens waarvan het gebruik leidt tot schending van fundamentele mensenrechten. Ook sluit Provisum ondernemingen uit die indirect door een eigendom van meer dan 10% of via een dochteronderneming of het moederbedrijf betrokken zijn bij de productie en/of handel van wapens. Betrokkenheid wordt mede-geïnterpreteerd als het produceren van onderdelen die essentieel zijn voor de wapens (key) en/of specifiek voor deze wapens gemaakt worden (dedicated).

Controversiële wapens hebben betrekking op onderstaande categorieën, inclusief de toepasselijke conventies of internationale verdragen die een bepaalde categorie verbieden of beperken:

- Antipersoonsmijnen: het Verdrag inzake het verbod van mijnen (1999)
 - Biologische wapens: Het Verdrag inzake biologische en toxinewapens (1972)
 - Chemische wapens: het Verdrag inzake chemische wapens (1997)
 - Clustermunitie: het Verdrag inzake clustermunitie (2008)
 - Munitie met verarmd uranium: geen verdrag van toepassing
 - Nucleaire wapens: het non-proliferatieverdrag (1968)
 - Witte fosforwapens: geen verdrag van toepassing
- 2) Schenders van de Global Compact: waar ondernemingen duidelijk en op grove wijze de principes van het UN Global Compact schenden, sluit het fonds het beleggen in deze ondernemingen uit. De UN Global Compact is een initiatief van de Verenigde Naties en dateert van 2000. Het vormt zowel een beleidsplatform als een praktisch kader voor ondernemingen die zich willen verbinden aan duurzaamheid en verantwoord ondernemen.

Het initiatief stelt zich ten doel om bedrijfsactiviteiten en -strategieën overal ter wereld in overeenstemming te brengen met tien universele aanvaarde beginselen over mensenrechten, arbeid, het milieu en anti-corruptie.⁷

- 3) Tabak, pornografie, gokken: Provisum sluit bedrijven uit die betrokken zijn bij tabak, pornografie, gokken. Betrokkenheid wordt als volgt geïnterpreteerd:
 - Tabak: meer dan 5% van de omzet van het bedrijf is afkomstig van de productie van tabak of ten minste 5% van de omzet van het bedrijf is afkomstig van de verkoop van tabak.
 - Pornografie: meer dan 5% van de omzet van het bedrijf is afkomstig van de productie of distributie van pornografie.
 - Gokken: meer dan 5% van de omzet van het bedrijf is afkomstig van gokactiviteiten, de productie van gespecialiseerde apparatuur voor de gokindustrie of van ondersteunende producten/diensten voor gokactiviteiten.
- 4) Palmolie: meer dan 5% van de omzet van het bedrijf is afkomstig van de productie of distributie van palmolie.
- 5) Fossiele sectoren: Provisum heeft de volgende bedrijven opgenomen in de uitsluitingenlijst:
 - Bedrijven waarvan meer dan 5% afkomstig is van olie- en gaswinning in het Noordpoolgebied of van olie gewonnen uit teerzanden.
 - Bedrijven met omzet uit het genereren of winnen van steenkool:
 - In ontwikkelde landen: als meer dan 10% van de opbrengsten van de onderneming komt uit 'generation' of 'extraction' van steenkool.
 - In opkomende markten (gebaseerd op de landen die in de MSCI EM zijn opgenomen): als meer dan 25% van de opbrengsten van de onderneming komt uit 'generation' of 'extraction' (tot 2030).

⁷ De Global Compact-principes van de VN: **Mensenrechten** (afgeleid van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens): Principe 1: Bedrijven dienen de internationaal aanvaarde mensenrechten te steunen en te respecteren; Principe 2: en zich er steeds van te vergewissen dat zij niet medeplichtig zijn aan schending van mensenrechten. **Arbeid** (afgeleid van de Verklaring van de ILO betreffende de fundamentele principes en rechten inzake werk) Principe 3: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te steunen; Principe 4: zich inspannend voor de uitbanning van iedere vorm van verplichte en gedwongen arbeid; Principe 5: de effectieve afschaffing van kinderarbeid; Principe 6: en de uitbanning van discriminatie in arbeid en beroep. **Milieu** (afgeleid van de Verklaring van Rio inzake Milieu en Ontwikkeling) Principe 7: Bedrijven dienen voorzorg te betrachten bij hun benadering van milieu-uitdagingen; Principe 8: initiatieven te ondernemen om een grotere verantwoordelijkheid voor het milieu te bevorderen; Principe 9: en de ontwikkeling en de verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren. Anticorruptie (afgeleid van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen Corruptie) Principe 10: Bedrijven dienen elke vorm van corruptie tegen te gaan, inclusief afpersing en omkoping.

- 6) Bedrijven die betrokken zijn bij de verkoop van wapens aan burgers (handvuurwapens).
- 7) Bedrijven waarbij geen engagement meer plaatsvindt omdat er geen of weinig voortgang werd geboekt, of bedrijven die betrokken zijn bij ernstige incidenten en gebeurtenissen zijnde categorie 5 in de controverse screening.

Obligaties van de volgende landen worden uitgesloten:

- 8) Landen waaraan sancties zijn opgelegd door de EU⁸: landen waarop sancties door de EU van toepassing zijn, als deze sancties zijn gericht op het land zelf of op de zittende overheid en een wapenembargo betreffen.
- 9) Staatsobligaties van landen die onvoldoende scoren op het gebied van mensenrechten en/of corruptie.
 - Mensenrechten: wordt beoordeeld aan de hand van de Global Freedom Scores van de Amerikaanse NGO, Freedom House. Landen die als niet-vrij classificeren worden uitgesloten.
 - Corruptie: wordt beoordeeld aan de hand van de Corruption Perception Index van de internationale NGO, Transparency International (TI). Deze geeft inzicht in hoe gevoelig landen zijn voor corruptiepraktijken, waarbij er hoofdzakelijk gelet wordt op de publieke sector. Landen die een lagere score hebben dan 30 worden uitgesloten.

Beoordeling vindt vervolgens uitsluitend plaats per fonds binnen de emerging market portefeuille, het is niet van toepassing op de matching portefeuille van Provisum omdat deze uitsluitend belegd is in Nederland, Duitsland en Frankrijk. Daarnaast is een aanvullende criteria afgesproken dat de maximale investering per land het % van de benchmark niet mag overstijgen.

⁸ De lijst is opgesteld met gebruikmaking van de screening van Sustainalytics. Zij maken in hun methodologie onderscheid tussen gerichte acties tegen individuen of tegen de centrale regering. Omdat sancties vaak heel specifiek zijn, kent Sustainalytics de aanduiding 'centrale overheid' toe aan senior functionarissen binnen de overheid, of aan mensen die nauwe banden hebben met de overheid, en aan partijen die worden beschouwd als onafhankelijk van de staat. Ook hoge posities in het leger kunnen vallen onder de scope van de 'centrale overheid'.

4.3 Material Risk engagement uitgevoerd door Sustainalytics

Hieronder rapporteren we over het aantal bedrijven waar engagement mee is gevoerd door Sustainalytics per ESG-onderwerp.

	2025	2024
Focus op toegang tot basisdiensten	0	0
Focus op omkoping en corruptie	0	0
Focus op bedrijfsethiek	0	0
Focus op bedrijfsethiek en omkoping en corruptie	0	0
Focus op CO ₂ en gemeenschapsbetrekkingen	0	0
Focus op CO ₂ en de E- en S-impact van de producten en diensten	0	1
Focus op CO ₂ en uitstoot, afval en afvalwater	8	10
Focus op CO ₂ en grondstoffengebruik	0	0
Focus op CO ₂ -uitstoot van de eigen operationele activiteiten	2	6
Focus op CO ₂ -producten en -diensten	2	2
Focus op gemeenschapsbetrekkingen	2	1
Focus op gemeenschapsbetrekkingen en landgebruik en biodiversiteit	0	0
Focus op corporate governance	1	1

Focus op corporate governance en bedrijfsethiek	0	0
Focus op corporate governance en menselijk kapitaal	0	0
Focus op gegevensprivacy en veiligheid	0	1
Focus op de E- en S-impact van de producten en diensten	2	1
Focus op de E- en S-impact van de producten en diensten en landgebruik en biodiversiteit	0	0
Focus op uitstoot, afval en afvalwater	3	3
Focus op uitstoot, afval en afvalwater en gemeenschapsbetrekkingen	0	0
Focus op uitstoot, afval en afvalwater en landgebruik en biodiversiteit	0	0
Focus op uitstoot, afval en afvalwater en grondstoffengebruik	1	0
Focus op ESG-informatieverschaffing	0	2
Focus op ESG-integratie in de financiële informatie	0	0
Focus op menselijk kapitaal	0	1
Focus op menselijk kapitaal en omkoping en corruptie	0	0
Focus op landgebruik en biodiversiteit	0	0
Focus op landgebruik en biodiversiteit en de toeleveringsketen	0	0
Focus op de gezondheid en veiligheid op de werkvloer	1	0

Focus op de gezondheid en veiligheid op de werkvloer en uitstoot, afval en afvalwater	0	0
Focus op de gezondheid en veiligheid op de werkvloer en menselijk kapitaal	0	0
Focus op product governance	8	8
Focus op grondstoffengebruik	1	1
Focus op grondstoffengebruik en gemeenschapsbetrekkingen	0	0
Focus op de risicobeoordeling	0	1
Focus op de risicobeoordeling en corporate governance	0	1
Focus op de risicobeoordeling en ESG-informatieverschaffing	3	5
Nieuwe casus - focus nog vast te stellen	5	2

Disclaimer MSCI

Hoewel de informatieleveranciers van Anthos Fund & Asset Management, met inbegrip van, maar niet beperkt tot MSCI ESG Research LCC en haar gelieerde ondernemingen (de “ESG-partijen”), informatie (“Informatie”) verkrijgen van bronnen die door hen als betrouwbaar worden gezien, verklaren of garanderen geen van de ESG Partijen dat de gegevens in dit verslag oorspronkelijk, juist en/of compleet zijn, en wijzen uitdrukkelijk alle uitdrukkelijke of impliciete garanties van de hand, waaronder die van de verkoopbaarheid en geschiktheid voor een specifiek doel.

De Informatie is uitsluitend bedoeld voor intern gebruik, mag in geen enkele vorm worden vermenigvuldigd of verder worden verspreid en mag niet worden gebruikt als basis of onderdeel van een financieel instrument of product of index. Niets van de Informatie mag op zichzelf worden gebruikt om te bepalen welke effecten worden gekocht of verkocht of wanneer effecten worden gekocht of verkocht. Geen van de ESG Partijen is op enige wijze aansprakelijk voor fouten of weglatingen in de gegevens in dit document of is aansprakelijk voor directe, indirecte, bijzondere, punitieve, bijkomende of andere schade (waaronder het verlies van winsten), ook indien zij op de hoogte zijn gebracht dat de kans op dergelijke verliezen bestaat.

Disclaimer Sustainalytics

Deze rapportage bevat informatie die is ontwikkeld door Sustainalytics. Dergelijke informatie en gegevens zijn eigendom van Sustainalytics en/of zijn externe leveranciers (gegevens van derden) en worden uitsluitend voor informatieve doeleinden verstrekt. Ze vormen geen goedkeuring van een product of project, noch beleggingsadvies, en zijn niet gegarandeerd volledig, tijdig, nauwkeurig of geschikt voor een bepaald doel. Het gebruik ervan is onderworpen aan de voorwaarden die beschikbaar zijn op <https://www.sustainalytics.com/legal-disclaimers>

Disclaimer Anthos Fund & Asset Management

Dit document wordt uitsluitend verstrekt op vertrouwelijke basis voor informatie- en discussiedoeleinden en vormt geen aanbod, marketing of uitnodiging om financiële instrumenten of diensten aan te kopen in welk rechtsgebied dan ook. Het is samengesteld door Anthos Fund & Asset Management B.V. ("Anthos") en mag niet worden vermenigvuldigd of verspreid zonder de voorafgaande schriftelijke instemming van Anthos.

Anthos (KvK-nummer 34258108) heeft een vergunning van de Autoriteit Financiële Markten. Dit document is uitsluitend bedoeld voor (a) professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht, (b) gekwalificeerde beleggers zoals bedoeld in Artikel 10(3) en (3 ter) van de Zwitserse Wet op de collectieve beleggingsregelingen (CISA) en de uitvoerende autoriteit, of (c) personen die gemachtigd zijn dergelijke informatie te ontvangen op grond van andere toepasselijke wet- en regelgeving. Dit document is niet bedoeld voor personen in rechtsgebieden waar (op basis van de nationaliteit, verblijfplaats van die persoon of anderszins) het aanbieden van buitenlandse financiële instrumenten of diensten niet is toegestaan, zoals burgers en ingezetenen van de VS, of waar de diensten van Anthos niet beschikbaar zijn.

Meningen of informatie opgenomen in dit document vormen op geen enkele wijze een uitnodiging, aanbod of aanbeveling om een belegging te kopen, verkopen of hier afstand van te doen, of om een transactie aan te gaan of om een beleggingsadvies of -dienst te verlenen. Beleggers dienen niet uitsluitend te vertrouwen op de informatie in dit document bij het nemen van beleggingsbeslissingen, aangezien deze informatie mogelijk niet volledig is en aan verandering onderhevig is. Een persoon moet voorafgaand aan het doen van een belegging in een product van Anthos zorgvuldig de beschikbare juridische documentatie lezen die door Anthos is opgesteld. Voor zover dit document informatie bevat over subfondsen van Anthos Fund II RAIF-SICAV S.A., wordt u verzocht het prospectus (Private Placement Memorandum) van Anthos Fund II RAIF-SICAV S.A. te raadplegen alvorens een definitieve beleggingsbeslissing te nemen.

Hoewel Anthos ernaar streeft om juiste, complete en actuele informatie te verschaffen, afkomstig van betrouwbare bronnen, wordt er geen directe of indirecte garantie of verklaring afgegeven over de juistheid of volledigheid van deze informatie.

De waarde van beleggingen kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. De gepresenteerde scenario's zijn schattingen van toekomstige rendementen op basis van historische gegevens over hoe de waarde van een belegging varieert en/of op basis van de huidige marktomstandigheden en geven geen exacte indicatie. Uw rendement hangt af van de rendementen van de markt en hoe lang u uw belegging/product aanhoudt.